

Bijlage 11: Gesprek met de leerling

Spreken met (jonge) kinderen vraagt het inschakelen van activiteiten en het afwisselen van praten en spelen. Tegen het einde van de lagere school is dit minder nodig en is een uurtje de aandacht bij het gesprek houden doorgaans wel haalbaar¹. Vaak is het gemakkelijker om met een leerling te praten als het wat om handen heeft zoals een spelletje of een tekening. Handig daarbij voor de leerling is dat hij je niet steeds hoeft aan te kijken, maar zijn hoofd mag afwenden. Als een gesprek te ingewikkeld wordt of de aandacht van de leerling echt verslapt, kan een spel als afleiding dienen of om de batterijen weer wat op te laden.

Leerlingen met een sociale en/of emotionele problematiek vragen een aangepaste communicatie². Zo werkt bij sommige leerlingen het combineren van verschillende activiteiten eerder verwarrend dan geruststellend. Wanneer de aandacht van de leerlingen gemakkelijk afdwaalt, is het belangrijk om daar ruimte voor te laten maar als volwassene de rode draad van het gesprek te bewaken, regelmatig samen te vatten en na te gaan of de leerling nog 'mee' is. Leerlingen met storend probleemgedrag hebben vaak heel wat negatieve reacties te verwerken gekregen op hun gedrag. Bij het aankondigen van een gesprek verwachten ze zich mogelijk aan een standje. Probeer dat te vermijden door het duiden van de bedoeling van het gesprek en het zorgen voor een gezellige sfeer evenwel zonder de structuur los te laten.

Wanneer een leerling niet wil meewerken aan een gesprek, ligt de prioriteit bij het stoppen van die reactie. Pas wanneer er rust is, kan er gesproken worden. Omschrijf als volwassene kort en duidelijk welk gedrag je wil zien zonder discussie toe te laten. De leerling krijgt de verantwoordelijkheid om tot een gesprek te komen. Door met de leerling situaties te bespreken waarin zijn gedrag ontspoorde, kan nagegaan worden hoe hij deze situatie beleeft, hoe hij de situatie interpreteert, welke zijn attributies zijn, of hij zijn eigen aandeel kan zien, of hij gedragsalternatieven kan bedenken, in welke mate hij zich kan inleven en de mogelijkheid van perspectiefneming, onderhandelingsvaardigheden, de competentie- en stressbeleving, in welke mate hij zichzelf en zijn emoties kan reguleren, zijn zelfwaardegevoel, het niveau van zijn taalontwikkeling... De CLB-medewerker blijft alert voor signalen die kunnen wijzen op internaliserende problemen.

Leerlingen met een emotionele problematiek vragen veel ruimte en tijd om vertrouwen in de gesprekspartner op te bouwen. Bij het bespreken van gevoelens is het belangrijk om als volwassene steun te bieden, maar niet 'te voorzichtig' te

¹ Vandebriel P., 'Kinderen: volwassenen in zakformaat', In: *Caleidoscoop*, 23(1), 2011, blz. 12-13

² Vandebriel P., 'Hoe weet ik wat Mega Toby me vertelt?', In: *Caleidoscoop*, 25(6), 2013.

reageren. Verdriet mag, maar het geeft het kind/de jongeren rust wanneer de volwassene dit in de hand houdt en de structuur van het gesprek vasthoudt.

Alleen op gesprek komen is voor sommige leerlingen een zware dobber. Het kan hen steunen wanneer een ouder mee wordt uitgenodigd. Dit vraagt extra vaardigheden van de gespreksleider en het duiden van specifieke spelregels over de bedoeling van het gesprek, wie er antwoordt, wat er wel en niet van de aanwezige ouder kan en mag verwacht worden... Ook vrienden, zussen of broers kunnen steunfiguren zijn om bepaalde inhouden makkelijker bespreekbaar te maken of aanvullingen te doen op het verhaal van de leerling. Dit vraagt net als bij een gesprek met de ouders erbij om duidelijke structuur en afspraken over het gespreksverloop en de betrouwbaarheid van de inhoud. Maar, ook als ze niet mee op gesprek komen kunnen het gezin of de vrienden invloed uitoefenen op het gesprek. Kinderen/jongeren zijn loyaal tegenover hun omgeving. Een kind zal zijn ouders niet graag in een negatief daglicht stellen en ook over vrienden vertellen ze liefst goeie dingen³.

In een gesprek met de leerling zijn vragen gebundeld die gericht zijn op de kindkenmerken, op de context en op de interacties tussen de leerling en zijn context.

De leerling geeft aan welke contextfactoren een rol spelen in positieve zin en in negatieve zin. Dit is onmisbaar voor de indicering en het handelen. Hij geeft zijn beleving weer, zijn ervaringen, zijn kijk op de situatie en op zichzelf. Dit is onmisbaar in de zoektocht naar verandering. Vaak heeft de leerling de sleutel voor de oplossing.

Volgende onderwerpen en vragen kunnen in het interview aan bod komen:

Schoolsituatie:

- ▶ Welke vakken vindt hij leuk op school, welke niet en welke ervaart hij als moeilijk?
- ▶ Hoe goed vindt hij zijn prestaties op school?
- ▶ Wat gaat goed, welke problemen ervaart hij op school?
- ▶ Hoe/wanneer kan hij zich concentreren, ervaart hij problemen om zich te concentreren?
- ▶ Hoe/wanneer is hij rustig, ervaart hij zichzelf als overbeweeglijk en impulsief?
- ▶ Wanneer lukt plannen en organiseren, wanneer niet?
- ▶ Wanneer kan hij de geleerde leerstof onthouden, wanneer niet?
- ▶ Wat gaat goed en wat stoort hem het meest op school?
- ▶ Welke verklaringen heeft hij voor zijn gedrag op school?

³ Vandebriel P., *Praten met kinderen op school*, Acco, Leuven, 2011, blz. 74 – 76 en 131-137

- ▶ Welke oplossingen hanteert hij bij het ervaren van problemen?
- ▶ In welke mate vindt hij dat hij wordt geaccepteerd door zijn leeftijdsgenoten?
- ▶ Wat ziet hij op school graag veranderd of verbeterd?
- ▶ Van welke beloning geniet hij het meest?
- ▶ Waar wil hij aan werken?
- ▶ ...

Thuisituatie:

- ▶ Zijn favoriete hobby, televisieprogramma, sport of huisdier
- ▶ Wat gaat goed, welke problemen ervaart hij thuis?
- ▶ Wat gaat goed en wat stoort hem het meest in zijn thuisomgeving?
- ▶ Wat vindt hij goed en wat stoort hem het meest bij zichzelf?
- ▶ Welke verklaringen heeft hij voor zijn gedrag thuis?
- ▶ Welke oplossingen hanteert hij bij het ervaren van problemen?
- ▶ Hoe ervaart hij het familiegebeuren?
- ▶ Wat ziet hij thuis graag veranderd of verbeterd?
- ▶ Van welke beloning geniet hij het meest?
- ▶ ...